

VLADIKA ARTEMIJE ZA "GLAS JAVNOSTI" O TEMELJU ZIVOTA I NACINU SPASENJA

POST JE BOZIJA NAREDBA

Prošla nedelja protekla je u znaku pocetka Bozicnog posta, koji uvek prethodi najradosnijem hriscanskom prazniku - Rozdestvu Gospoda Isusa Hrista

O postu, kao temelju hriscanskog puta i spasenja, za "Glas javnosti" govori njegovo preosvestenstvo vladika raskoprizrenski dr Artemije (Radosavljevic).

- Prvi podvig koji stoji pred covekom jeste ispunjenje prve zapovesti Bozje koju je Bog dao jos nasim praroditeljima u Raju: "Od drveta poznanja dobra i zla ne jedite", a to je nista drugo do zapovest o postu. Tu zapovest Adam nije odrzao i isteran je iz Raja. U narusavanju zapovesti o postu je i prvi greh. Zato i prvi podvig coveka kojim treba da isceli i ispravi prvi prestup jeste drzanje posta.

To je Gospod pokazao primerom svojim cetrdesetodnevnom postom u pustinji a zatim dao zapovest svojim sledbenicima rekavsi: "Ovaj zli rod djavolski nicim se ne moze isterati, osim molitvom i postom". Zato je u nasem narodu najseseci greh u poslednje vreme nedrzanje posta, a iz tog greha nicu i mnogi drugi. Post je, dakle, prva neophodnost na putu naseg spasenja.

Sta znaci post za pravoslavnog vernika?

- Post za pravoslavnog hriscanina je jedno od sredstava koja mu pomazu u izgradjivanju svog spasenja. Post kao uzdrzavanje od izvesne vrste hrane na neko vreme postoji skoro i kod svih drugih religija, i u raznim oblicima, i to uglavnom kao izraz kajanja i tuge, kao sredstvo umilostivljenja, ciscenja i dolaska do viseg stepena duhovnog saznanja i uzrastanja. O postu se dosta govori i u Starom i u Novom zavetu, sto jasno pokazuje da je post bozanska ustanova i odredba.

Otuda sveta Crkva pravoslavna post smatra kao vrlo vaznu i znacajnu ustanovu za duhovni zivot svojih clanova i kao mocno sredstvo za postizanje punog spasenja koje je Bog postavio pred svakog od nas kao krajnji cilj. Post je dakle, ne samo bozanska naredba i odredba, nego i bozanski nacin zivota.

Kako je pravilno da se posti i da li je dovoljan i ispravan samo samo telesni post?

- Telesni post sam po sebi, niti je dovoljan niti mnogo koristi. Njega mora da prati duhovni post, pod kojim se podrazumeva uzdrzavanje od svakog greha, s jedne strane, i cinjenje dobrih dela, posebno dela milosrdja, s druge strane. Kad posti stomak od masnih i jakih jela, onda treba i um da posti od gordih, sujetnih i gresnih misli i srce od strasnih i pohotljivih zelja, i jezik od ruznih reci i psovki, ruke od zlih dela i noge od krivih puta.

Telesni i duhovni post nije moguće deliti, kao sto nije moguće telom biti slastoljubiv a dusom bogoljubiv. Po recima Svetog Simeona Soluskog "Bog ne potrebuje hrane, post nas priblizava andjelima, koji ne jedu niti piju, post ukrocuje telo, da bi dusa zivela dok ugadjanja telu ubija dusu. Postom se cistimo od strasti, koje se razvijaju ugadjanjem telu". Prema tome, samo telesni i duhovni post ima veliku vrednost pred Bogom.

Udruzen sa molitvom, post predstavlja "dva krila kojima se uznosimo na nebo". Post i molitva su dva najaca sredstva u borbi protiv svakog greha.

Kako se postovi mogu podeliti po vremenu trajanja i strogosti?

- Post moze biti jednodnevni i visednevni. Jednodnevni post je svake srede i petka tokom cele godine, (sem takozvanih trapavih sedmica kada se post razresava i u te dane). Jednodnevni postovi su i na dan Usekovanja glave Svetog Jovana Pretece i Krstitelja (11. septembra po novom kalendaru), na Krstovdan (27. septembra) i Navecerje Bogojavljenja (18. januara).

Visednevni postovi su oni koje je sveta Crkva ustanovila pred velike praznike i ima ih cetiri: Sveti Veliki (Casni) ili Vaskrsnji post, pred Vaskrs, koji traje sedam nedelja, Bozicni post, pred Rozdestvo Hristovo, koji traje sest nedelja, Gospojinski post, pred praznik Uspenja Presvete Bogorodice (28 avgusta), traje 15 dana i post Svetih apostola Petra i Pavla (12. jula), traje dve nedelje.

Po strogosti ili nacinu uzdrzavanja, postovi se dele u pet kategorija: potpuno uzdrzavanje od svake vrste jela i pica, cak i vode, kao prva tri dana casnog posta (trimirje) i Veliki petak. Druga kategorija je takozvano suhojedenije, kada je dozvoljeno uzimanje hleba i vode jedanput dnevno, i to posle tri sata popodne. Sledi uzimanje hrane spremene samo na vodi, kod nas poznat kao strogi post pred pricesce. Cetvrta kategorija je uzimanje jela spremanog na ulju, dva puta dnevno, dok je najblazi nacin posta ishrana ribom.

PETAR PASIC

Završena poseta Kostunice Svetoj Gori

PUT OBNOVE DUHA

Hilandar, 4. decembra Stanje u naoj zemlji je i dalje vrlo ozbiljno tako da nam je pored materijalne potrebna i snazna duhovna obnova kako bismo napredovali, pa i opstali kao nacija - porucio je dr Vojislav Kostunica sa Svete gore u Grckoj gde je juce dosao, a odakle se danas vratio u Beograd. Iako je recnik u njegovom obraćanju bio prilagodjen hilendarskoj slavi Vavedenje, koja je bila zvanicni povod za njegovu "privatnu posetu", i dijalogu s predstavnicima "monaske autonomije", ovakva ocena sefa drzave zazvucala je kao neocekivana novost s obzirom na to da Jugoslavija i on licno uzivaju tretman zvezdi unutrašnjih demokratskih promena i ubrzanog otvaranja prema razvijenom svetu.

Da bi drzava izdrzala, ona mora da pociva na cvrstoj veri - izjavio je Kostunica u zdravici za jutarnjim "ruckom" u Hilandaru, dodajuci da "smo sada ovde kako bismo dobili nova okrepljenja i novu snagu". U usputnim posetama drugim

tamosnijm manastirima, on je vec u tom smislu bio preporucio "drzavotvorni, duhovni i podviznicki put Svetog Save", a savremeni znacaj Svete Gore objasnjavao kao "ognjiste vere i luku kojima se cvrste vere neprestano vracamo u ovim teskim vremenima".

U novom svetlu

U tim trenucima upoznavali smo predsednika u novom svetlu. Posle spektakularnih nastupa na Zapadu i povezivanja sa Evropom, na Svetoj gori on se predstavljao kao smerni Bozji sledbenik, vrsni poznavalac pravoslavnih termina i obicaja (izrekao i Ocenase na jutrosnjem bdenju), koje je prozimao "stradalnistvom naseg naroda narocito sada na Kosovu", i s kondicijom da u 35 sati intenzivnog posvecivanja veri ne priusti sebi vise od cetiri sata sna.

Tako jaka veza sefa nase drzave s crkvom nije primecena u poslednjih pola veka. Kad je on sinoc dosao u Hilandar sva zvona manastira zazvonila su kompoziciju u cast sefa maticne drzave, sto je prvi put u poslednjih 90 godina, posle posete kralja Petra Karadjordjevica 1910. - rekao nam je otac Vasilije.

Ipak, nije svima bilo sasvim jasno, zasto jedna "privatna poseta" i potraga za "duhovnim mirom" sadrzi tako upozoravajuce akcente s pozivanjem na daleku istoriju. Pri povratku iz Hilandara, na grckom brodu, izvestac "Politike" je razjasnjenje zatražio od samog Kostunice.

Njegovo objasnjenje je, tom prilikom, bilo izrazito civilno: posle pola veka bez prave drzave, koja je funkcionisala kao svojina jedne partije i jednog coveka, kao partijska i mafijaska, sada treba da stvorimo pravnu drzavu - rekao je predsednik SRJ. Stoga je duhovna obnova uslov naseg opstanka, dodao je, jer narodi koji je ne izvedu mogu da nestanu prihvatajući sve i svasta iznutra kao i spolja.

Kostunica je pomenuo i da sada svi govore o demokratskim promenama i institucijama a da pri tom mnogi gube iz vida znacaj drzave i opasnosti bezvlasca. Ne smemo s prljavom vodom da izbacimo i dete iz korita, citirao je poznatu izreku. Tumacenje predsednikovih svetogorskih napomena, potrazili smo i kod drugih ucesnika proslave Vavedenja, kojih je bilo toliko da je slava licila i na mini samit politicara. Mislim da je u tim recima prevladavala eticka orijentacija koja se, pored ostalog, oslanja na toleranciju svojstvenu pravoslavlju - prokomentarisao je Kostunicin saradnik i vrsni poznavalac Hilandara, Vladeta Jankovic (DSS).

Neki su me pitali da li je politicki korektno da funkcioneri dolaze u Hilandar, ali ne marim za to, ovo je moj licni cin - kazao je beogradski gradonacelnik Milan St. Protic. Treba da se posvetimo brisanju dubokih tragova bezboznickog rezima koji je trajao 60 godina, naglasio je.

Temelji za dogradnju

Ovde postavljamo temelje za dogradnju drzave - misljenje je cacanskog gradonacelnika Velimira Ilica o potrebi "duhovne obnove". Put do naseg cilja - za dobro i napredak naseg naroda obelezen je vise zamkama i preprekama nego sigurnim putokazima - preneo je domacinima savezni premijer Zoran Zizic. Nadahnuti primerom patrijarha Pavla, mi kojima je dato da vrsimo vlast u Jugoslaviji, necemo je vrsiti kao vlastodrci nego samo kao ljudi - obecao je jedan od prvaka Socijalisticke narodne partije (SNP), privodeci svoje izlaganje u Hilandaru recima "neka nam Bog pomogne", pa "amin". Hilandar nas poziva na jedinstvo i razum koji su nam na drzavnom raskrscu i te kako potrebni - ocenio je za nas list i crnogorski ministar vera Budimir Dubak (Narodna stranka).

Zasto treba da se vracamo na vreme Nemanjica i njihovu zaostavstinu da bismo shvatili sebe danas - pitanje je koje ce verovatno pobudjivati dodatnu radoznalost. Drugi potez Kostunice, danasnje polaganje venca na Zejtinliku, na groblje srpskih vojnika poginulih u proboju Solunskog fronta, kao nadovezivanje na posete pravoslavnim svetinjama, sugerise jedan od mogucih odgovora: nije ostalo jos mnogo od istorije na koju bismo se danas mogli osloniti i pozvati da nam pomogne.

Momcilo Pantelic

SAOPSTENJE KANCELARIJE

Nj.K.V. PRESTOLONASLEDNIKA

A L E K S A N D R A

Prestolonaslednik slavi u Beogradu

Nj.K.V. Prestolonaslednik Aleksandar ce sa svojom suprugom Nj.K.V. Princezom Katarinom ove godine po prvi put slaviti svoju Krsnu Slavu, Svetog Andreja Prvozvanog, 13 decembra u Beogradu. Njihova Kraljevska Visocanstva se raduju sto sada mogu da slave u svojoj zemlji sa svojim narodom. Oni ce stici u Beograd u cetvrtak, 7. decembra 2000. Rukovodjeni brigom o interesima svih gradjana Jugoslavije, Nj.K.V. Prestolonaslednik Aleksandar i Princeza Katarina ce nastaviti razgovore o nacinima kako da se obezbedi daljna humanitarna pomoc. Princeza Katarina ce dalje razviti svoju humanitarnu akciju koju vodi vec desetak godina.

U Londonu, na Vavedenje 2000.

Izjava predsednika Kostunice

NEMAMO PRAVA NA RATNE POKLICE

SR Jugoslavija je duzna da postuje Vojno-tehnicki sporazum iz Kumanova i Rezoluciju Saveta bezbednosti 1244 kao temelj za resenje kosovskog pitanja i problema koje albanski ekstremisti izazivaju na jugu uze Srbije. Opasno je i neodgovorno na jedan ekstremizam odgovarati drugim. To moze samo da donese narodu jos jednu u nizu nesreca, mozda jos goru od onih koje je vec doziveo.

Znamo kuda nas je odvela takva iracionalna i arogantna politika rezima Slobodana Milosevica, kada je posle gromoglasnih a ispraznih pretnji redovno sledila kapitulacija. Ovo nije trenutak za ratovanje, vec za mudru diplomatsku akciju. Nemamo prava na ratne poklice u ovako osiromasenoj zemlji, sa stanovnistvom vec desetkovanim represijom,

sankcijama i bombama. Nemamo prava na ratne poklice ni zbog one trecine Srba koja je jedva pretekla na Kosovu, ni zbog dve trecine raseljenih kosovskih Srba i stotina hiljada izbeglica iz Bosne i Hrvatske, ni zbog Albanaca, nasih drzavljana, koje i na Kosovu i van njega ekstremisti guraju u rat.

Nemamo, konacno, prava na ratne poklice ni zbog generacija kojima tek treba da vratimo buducnost. Sve sto se moze resiti mimim putem i diplomatskim sredstvima, a napetost na jugu uze Srbije svakako moze da se otkloni na taj nacin, tako i mora da se resi.

U tome, naravno, racunamo na medjunarodnu zajednicu, i to ne samo i ne toliko na njenu podrsku, koliko na njenu spremnost da ispuni obaveze koje je preuzela. Nista vise i nista manje.

Zato pozivam sve politicare u Jugoslaviji, kojima je istinski stalo do ocuvanja naroda i drzave, da se uzdrze od neodmerenih izjava i bojnih poklica, kaze se u izjavi juce dostavljenoj "Politici", koju smo objavili u celini.

Razgovor "Ta Nee" sa predsednikom SRJ

GRANICE NE MENJATI

Atina, 4. decembra Predsednik SRJ Vojislav Kostunica izjavio je danas najtiranijem atinskom dnevniku "Ta nea" da je neprihvatljivo bilo kakvo menjanje granica na Balkanu, jer bi to bio vrlo opasan korak.

"To bi nas vodilo u nove sukobe, u nove ratove, stvarajuci niz problema", rekao je predsednik Kostunica, isticuci zalaganje Jugoslavije za stabilan mir i saradnju u regionu.

Govoreci o situaciji na Kosovu i Metohiji, Kostunica je ukazao na vaznost postovanja Rezolucije Ujedinjenih nacija 1244 i vojno-tehnickog sporazuma iz Kumanova.

On je naglasio da je za uspeh u resavanju spornih problema u juznoj srpskoj pokrajini neophodan aktivan angazman medjunarodne zajednice, pre svega Evrope i medjunarodnih organizacija. Kostunica je dodao da je rec o pitanju koje se tice i sadasnjeg i buduceg vodjstva u SAD, koje su sada okupirane problemom svojih izbora.

Potvrdujuci da je lideru kosmetskih Albanaca Ibrahimu Rugovi uputio poziv za razgovor, predsednik Kostunica je njegovo pocetno odbijanje protumacio kao moguci strah umerenih Albanaca, kojima pripada i Rugova, od prihvatanja dijaloga sa vlascu u Beogradu.

Na pitanje o bivsem predsedniku Slobodanu Milosevicu i zalaganjima iz DOS-a da mu se sudi u zemlji, Kostunica je ponovio stav da to ne spada u prioritete njegove politike i da je "najvaznije da se, posle predstojecih izbora, u Jugoslaviji uspostavi cvrsta pravna drzava i vladavina zakona, gde nece biti mogucnosti da odlucujuca bude volja ili sef nekih izolovanih osoba".

Kostunica je naglasio podrsku Grcke Jugoslaviji u proteklom periodu i istakao da su dve tradicionalno prijateljske zemlje sada u prilici da unaprede svoju saradnju i izgrade odnose koji ce biti uzor mnogim drugim zemljama.

Odgovarajuci na pitanje o problemima sa kojima se suocava nova jugoslovenska vlast, Kostunica je rekao da su pred vlascu "mnoga minska polja".

"Neke od tih mina su postavljene u proslosti, a jedna od njih je Kosovo. Takodje, jedna snazna mina je i ekonomska i socijalna situacija u zemlji, koja je posledica sankcija medjunarodne zajednice i bombardovanja", rekao je jugoslovenski predsednik.

On je pomenuo i odnose sa Crnom Gorom, pri cemu je izrazio nadu da je u poziciji da nadje bezbedan prelaz preko "tog minskog polja".

"To znaci da treba da se postuje pravo, bilo da se radi o medjunarodnom pravu, bilo o nasem, unutrasnjem pravu. Pored svega toga, u tom pitanju treba da vodimo racuna i o zelji naroda", rekao je Kostunica.

Na pitanje o izborima koji predstoje u Srbiji, Kostunica je odgovorio da su izbori 23. decembra od izuzetne vaznosti, jer promene izvršene izborom Savezne vlade jos nisu dovoljne".

Povodom najava njegove posete Grckoj 13. decembra, jugoslovenski predsednik je rekao da ce "ona biti realizovana nesto kasnije".

Konferencija za novinare posle atinskog skupao odnosima u regionu

PONOVO USPOSTAVLJEN SRPSKO-ALBANSKI DIJALOG

Nevladine organizacije Projekt o etnickim odnosima iz Prinstona (SAD) i Forum za etnicke odnose iz Beograda organizovale su proslog petka i subote u Atini konferenciju "Albanci kao manjina ili vecina". Na ovom skupu su prvi put posle duzeg vremena zajedno bili predstavnici jugoslovenske vlade (Zoran Zivkovic), kosmetskih Albanaca (Ibrahim Rugova, Hasim Taci), administrator Kosova Bernar Kusner, premijer Albanije Ilir Meta, zastupnici EU, Saveta Evrope i drugi.

Povodom atinskog skupa, na jucerasnoj konferenciji za novinare, odrzanoj u Beogradu, Alen Huard Kasof je u ime organizatora rekao da je u raspravi bilo razlika, ali da su o nekim stavovima ucesnici postigli saglasnost. Najpre o tome da uspostavljanje mira u velikoj meri zavisi od razvoja demokratskih institucija. Zatim da mora postojati zastita svih manjina, bez obzira na to gde se nalaze. Postignuta je i saglasnost o tome da je ekonomski razvoj vazan za bolje etnicke odnose, da treba razvijati regionalnu saradnju, da se nasiljem ne mogu resavati bilo koji problemi i da razgovore valja nastaviti uz medjunarodno posrednistvo.

Govoreci u ime Foruma za etnicke odnose, dr Dusan Janjic je konstatovao da su ucesnici atinskog skupa bili "suoceni s boljom situacijom nego ranije", jer je ocigledno da se sire mogucnosti saradnje, cak mnogo vise nego sto se ocekivalo. Janjic je posebno istakao znacaj politickih promena ostvarenih u Beogradu. Jugoslavija se nalazi pred punom ustavnim i zakonskom reformom, sto ce stvoriti uslove i za pregovaranje. Medjutim, tome treba da prethode mere koje ce vratiti poverenje medju pregovarace. Janjic je s tim u vezi pomenuo izradu zakona o amnestiji, ali i naveo da bi Unmik i

predstavnicima kosmetskih Albanaca trebalo da naprave slične ustupke. Janjic je najavio i izradu zakona o zaštiti ljudskih prava i prava manjina u SRJ, zaključujući da istoriju ne možemo promeniti, ali da na buduće međusobne odnose možemo uticati.

Takodje, govoreći o promenama koje su se dogodile u regionu, predstavnik Projekta o etničkim odnosima Aleks Grigorev je istakao da je "nova jugoslovenska vlada faktor stabilnosti u Evropi", ali da kosmetskim Albancima "treba vremena da shvate šta se dogodilo u Beogradu". Sad u Beogradu, rekao je Grigorev, imamo vladu koja pruža "ruku razgovora" albanskoj zajednici.

I Alen Kasof je sadašnje srpsko-albanske razgovore označio kao početak procesa pomirenja. Na skupu u Atini svi su se saglasili da nasilje nije put rešenja problema, mada treba imati u vidu i to da su mnoga pitanja ostala sporna.

Prinstonski Projekat o etničkim odnosima je, inače, osnovan 1991. godine i do sada je organizovao nekoliko rasprava o srpsko-albanskim odnosima.

Na atinskoj konferenciji je bilo reči i o položaju ostalih manjina u regionu, a naročito o Romima. Kako je naveo Andzej Mirga, njih 60.000 je trenutno sa Kosova izbeglo u Srbiju.

B. Radivojsa

Bujanovac

POLJA SMRTI

Ovaj gradic uz samu granicu sa Kosovom nije se proćuo ni po jednom naučniku, sportisti ili privredniku. Pamti se da je dr Mirjana Marković ovde proglašena za počasnog građanina. Toga se secaju, ali su teska vremena ovde oterala salu i cinizam, pa je sada reč Bujanovac u ustima svih svetskih političara. Knedla u grlu.

Bivši portparol Bele kuće gospodin Rubin je ovom području "tepao" - Presevska dolina. Nasi govore o kotlini. Za druge je ovo neuralgično - trusno područje.

Za obične zitelje, Srbe i Albance, poslednjih dana ovo je najmanje mesto gde buja - novac, već mesto na kome je vrag odneo salu, ali ne i nadu. Bujanovčani su ovde već videli ili bili akteri onoga što prestonica gleda na platnu.

"Mehanizam" ili "Bure baruta", pa možda i "Lepa sela lepo gore", mada se svi slazu da je "Rat uzivo" bio ovde "prikazan" bez statista i dublera, proteklih dana kada je ekstremizam pomrario toleranciju. Kada je neko pomislio da preko tuđih rana i oziljaka može da sebe rehabilituje, a druge dovede u poziciju sredstva - negirajući svaku mogućnost i pravo na težak život, na šta je svet ovde svikao.

Ovde su ljudi oguglali na ono što izaziva stresove posle NATO bombardovanja. Pucala je bomba usred grada, pastete i pogace već na putu ubijaju: Srbe policajce, decu Albance, njihove roditelje. Oni iz Dobrosina kao da poručuju "Mi nismo anđjeli", a posteni svet sto voli da po kaficima srce picence trudi se da ne kaže ništa osim proćitali smo "Seobe" i necemo da ih ponavljamo i prepričavamo. Sve se ispoklapalo među ljudima pa to lici na "Autobiografiju o drugima" ili "Besnilo", mada su mnogi sada podvukli crtu pa i u ovom teskom vremenu govore sa naravoučenijem da su to samo "Godine koje su pojeli skakavci", kada je bio "Noc i dan".

Između naslova skriva se sadržaj. Dramaturgija valjda i ne zadugo "Poslednje oaze" nestabilnosti na mestu gde Bujanovac postaje raskrsnica za budućnost.

Ovo jeste "Bure baruta" ali nek se desi da barut ovlazi. Za početak i to je nesto.

Vojkan Ristic

Na putu Gornji Vrtogos - Djordjevac u zaledju Bujanovca

TERORISTI PONOVO NAPALI SRPSKE POLICAJCE

Vranje, 4. decembra U tampon zoni, u zaledju Bujanovca, siptarski teroristi su juče po podne prekršili primirje koje su sami predložili. Prekjuče, nešto posle 16 časova, na putu Gornji Vrtogos - Djordjevac banditi su ispalili četiri minobacacke granate na policijsku patrolu, koja je na ovom terenu obavljala redovne zadatke.

Ovaj napad srećom je prošao bez posledica i na njega nase snage bezbednosti nisu odgovorile. Napad je izveden u zoni bezbednosti na administrativnoj granici Srbije i Kosmeta. I ovom prilikom, propao je pokušaj ekstremnih Albanaca da srpsku policiju uvuku u provokaciju, sa težim posledicama. Nedavno su, takodje, propali planovi ekstremnih siptarskih vodja da Albanci od terorista postanu žrtve. Sve je bilo namešteno da se u južnoj Srbiji ponovi Racak i Markale, ali se i tada i prekjuče taj providni naum izjalovio.

Prema recima Novice Zdravkovića, načelnika policije za Pčinjski okrug, iz Gnjilane je u Bujanovac u tri autobusa stiglo više od 150 dece i žena siptarske nacionalnosti, koji su se privremeno sklonili na Kosmet. Inače, put Gnjilane - Bujanovac i dalje nije bezbedan, jer su Konculj i polovina Lucana još pod kontrolom terorista. U bujanovackoj dolini danas nije bilo oružanih provokacija terorista koji su usanceni na visovima oko Bujanovca.

Mada je situacija u Bujanovcu napeta i rođita, život se svakim danom sve više normalizuje. U varosi sa 15.000 duša, među kojima 6.000 Srba, 5.000 Albanaca i 4.000 Roma, istice gradonačelnik dr Stojance Arsić, međunarodni odnosi nisu poremećeni. Ovde su sa odobravanjem primljeni potezi naseg državnog rukovodstva da se situacija na kriznom području resi mirmo i diplomatskim putem, a ne oružjem i krvlju. Mnogi Albanci u Bujanovcu takodje izražavaju stav da teroristi sto pre treba da se povuku sa teritorije koju su 19. novembra bespravno zauzeli. Inače, u opštini Bujanovac od 58 naseljenih mesta, u 17 isključivo žive Siptari, u 32 Srbi, dok su preostala sela mesovita.

Pogled preko nisana

Cinjenica je takodje da teroristi, koji su dosli pretežno iz Drenice i iz drugih kosmetskih mesta, nisu prekoracili zonu razgraničenja. U isčekivanju i napetoj atmosferi nalaze se i Srbi u Presevu. U naselju Zeleznicka stanica ima ih nešto više od hiljadu i u presevske opštini trenutno cine svega pet do šest odsto stanovništva. Predsednik mesne zajednice

Zeleznicka stanica, u kojoj zivi i bezmalo 400 Albanaca, Caslav Andjelkovic istice da su medjunacionalni odnosi na zavidnoj visini.

- Nema ekscesa, kao ranije. Vidamo se i povremeno druzimo sa Albancima, tako da jos nije doslo do zahladjenja medjunacionalnih odnosa. Naglasio bih da u poslednjih nekoliko godina imamo odlicnu saradnju sa gradonacelnikom Rizom Halimijem, koji ima razumevanje za nase komunalne i druge akcije.

Iako su u Presevu Albanci na vlasti, u vise navrata Skupstina opstine je finansijski podrzala nase akcije. Mi smo proteklih godina daleko vece probleme imali sa ovdasnjim lokalnim politicarima Srbima koji su najvise "kumovali" iseljavanju sa pradedovskih ognjista, dodaje Andjelkovic.

On je izjavio i da su Srbi u ovom presevskom naselju razocarani i ogorceni sto ih drzavni funkcioneri zaobilaze i razgovaraju samo sa Albancima u Presevu, jer bez Srba u ovoj opštini ne mogu da se rese nagomilani problemi.

V. Pesic

Na granici Vranje - Bujanovac posle minobacackog napada terorista

MIRNO, ALI NAPETO NA LINIJI RAZDVAJANJA

Vranje, 4. decembra (Beta) Na granici izmedu opstina Bujanovac i Vranje, na jugu Srbije, gde su u nedelju albanski teroristi minobacacima napali pripadnike MUP-a Srbije, danas nije bilo incidenata, ali je situacija vrlo napeta, rekao je nacelnik MUP-a za Pcinjski okrug pukovnik Novica Zdravkovic.

On je precizirao da je situacija posebno napeta na liniji razdvajanja policije i albanskih ekstremista kod sela Lucane i naveo da su organi bezbednosti spremni da intervenisu u slucaju bilo kog incidenta na tom podrucju. Situacija u Bujanovcu i Presevu je i dalje vrlo napeta, a na ulicama ima vrlo malo ljudi.

Naoruzani Albanci su ispalili juce iz minobacaca cetiri granate na polozaje MUP-a Srbije izmedu Bujanovca i Vranja. Napad se dogodio juce u 16 casova i 15 minuta na putu Gornji Vrtogos - Dordevac kod mesta Usi na teritorijalnoj granici Bujanovca i Vranja.

Zdravkovic je ranije kazao da policija nije odgovorila na vatru, kao i da u incidentu nije bilo povredjenih. To je bio prvi incident koji su naoruzani Albanci izazvali na teritoriji izmedju opstina Bujanovac i Vranje.

Kusner ostaje i posle 15. decembra?

CEKAJUCI ZAMENIKA

Beograd - Sefu Unmika Bernaru Kusneru nikako se ne da da ode iz Pristine. Nada da ce sredinom decembra vec biti kuci splasnula je kada je najozbiljniji kandidat za njegovog zamenika, britanski politicar, bivsi lider liberaldemokrata Pedi Esdaun, posle mnogo dvoumljenja zvanicno odbio ovu funkciju.

Esdaun je o svojoj odluci u telefonskom razgovoru obavestio generalnog sekretara UN Kofi Anana kome je sada, na neki nacin, olaksao posao jer je smanjen broj kandidata izmedju kojih treba da se odluci. U trci za mesto sefa Unmika ostali su norveski diplomata Knut Volebek i bivsi specijalni izaslanik UN za ljudska prava Elizabet Ren.

Ova vest izazvala je nezadovoljstvo i zabrinutost medju kosmetskim Siptarima koji su ocekivali dolazak Esdauna koji bi nastavio da radi kao i Kusner. Drugim recima, na mestu prvog coveka misije UN imali bi svog coveka, odnosno politicara koji se svesrdno borio za ostvarenje siptarskih separatistickih ciljeva i doprineo da se u svetskoj, pre svega britanskoj, javnosti o njima stvori slika kakva je stvorena.

Upravo zato se i sam Kusner zalagao za dolazak Esdauna i licno ga ubedjivao da prihvati ovu funkciju koja mu je izmakla prosle godine.

Knut Volebek i Elizabet Ren za Siptare predstavljaju veliku nepoznanicu. Pitanje je da li ce nastaviti sa politikom Kusnera koja se svodila na nepostovanje Rezolucije SB UN 1244, ili ce svoj posao obavljati u skladu sa njom. Ovo drugo, svakako, ne bi im islo u prilog.

Oni se nadaju da ce se uskoro pojaviti i neki novi kandidat, jer im ni Volebek, ni Renova ne obecavaju nastavak politike zatvaranja ociju pred nasiljem. Sto se Srba tice, prema recima clana GO DSS i koordinatora ove partije za Kosovo i Metohiju Dragana Lazica, ocekuje da se Kofi Anan odluci za nordijske diplomate.

Lj. Staletovic

Odlazi posle izbora

Kusner je odavno najavio, i Anana pismeno obavestio, da ce sa Kosova otici posle izbora. Lokalni izbori su završeni, ali kako generalni sekretar jos nije imenovao njegovog zamenika Kusner ostaje do daljnjeg. Mada se kao krajnji rok njegovog odlaska prvo pominjao 25, a sada 15. decembra, moguće je da os ostane do proleca, kako sam kaze do parlamentarnih izbora. To bi mu najvise odgovaralo jer mu je izmaklo mesto visokog komesara za izbeglice.

Prema pisanju dnevnika "Jiland Posten"

HANS HAKERUP ZAMENJUJE KUSNERA

Kopenhagen, 4. decembra - Danski ministar odbrane Hans Hakerup predlozen je da zameni Bernara Kusnera na mestu sefa Civilne misije UN na Kosmetu, pise danas danski dnevnik "Jiland Posten".

List citira izvore bliske krugovima u UN i navodi da ce generalni sekretar UN Kofi Anan doneti odluku o tome narednih dana. Informacija je potvrđjena i u danskoj vladi, a ministar Hakerup spreman je da preuzme tu duznsot, navodi list.

Kusner je nedavno najavio da namerava da napusti mesto administratora UN pre izbora u Srbiji 23. decembra.

Danski ministar, koji je pominjan kao jedan od kandidata za mesto generalnog sekretara NATO, podrzavao je odlucan stav zapadnih zemalja povodom vojne intervencije protiv Jugoslavije 1999. godine. Hakerup (56) prethodno je izrazio

zainteresovanost da doprinese stabilizaciji situacije na Balkanu.

Danska je jedna od zemalja ciji se vojnici nalaze u sastavu medjunarodnih snaga na Kosmetu i u Bosni.

Dzordz Robertson, generalni sekretar NATO, posle sastanka sa vrhom vojne komande na Kosovu

NE PRIHVATAMO AKCIJE EKSTREMISTA

Beograd, Pristina - "Dosao sam ovamo da bih sagledao situaciju na terenu i preneo poruku da cemo ostati na Kosovu sve dok ne stvorimo multietnicko drustvo i ne obezbedimo sigurnost i bezbednost onima koji Kosovo nazivaju svojim domom. Za narod Kosova to znaci da stave u drugi plan etnicki rivalizam i nauce da zive zajedno gradeci multietnicko drustvo.", rekao je na konferenciji za novinare u Pristini generalni sekretar NATO Dzordz Robertson.

On je doputovao u cetvrtak u jednodnevnu posetu Kosovu zajedno sa komandantom NATO snaga u Evropi generalom Ralstonom da bi obavio konsultacije sa vrhom vojne komande na terenu i, kako je i bilo najavljeno u njegovoj poruci od srede upucenoj NATO zapovednicima, "sprecio buduće akte nasilja". Robertson se u toj poruci zalozio i za povecanje broja patrola i pojacanje "kontrola operacija duz granice".

Nakon serije sastanaka na kojima je razgovarano o trenutnoj situaciji na Kosovu i posete Kosovskom zastitnom korpusu, lord Robertson obracajuci se novinarima istakao je da je "medjunarodna zajednica ulozila mnogo vremena, napora, ljudi i novca praveci Kosovo sigurnim i bezbednim ponovo, ali da ta podrška moze biti smanjena ako manjina kojoj je data bezbednost i podrška nastavi sa nasiljem".

Osvrcuci se na situaciju u juznoj Srbiji na granici sa Kosovom, Robertson je rekao da deli svoju zabrinutost sa predsednikom SRJ Vojislavom Kostunicom zbog eskalaciju nasilja u Presevske doline.

Prema njegovim recima ostvareni su "radni" kontakti izmedju Kfora i srpske lokalne policije, kao i "ohrabrujuci" sa Srbima i Albancima iz Presevske doline. "Vetar promena duva u Srbiji i medjunarodna zajednica nece lako razumeti, a svakako nece prihvatiti akcije ekstremista", istakao je Robertson i podvukao da je razlog njegovog dolaska na Kosovu isti onaj zbog koga su i NATO snage pre 18 meseci usle u Pokrajnu, da bi "izgradili trajni mir".

J. Bjelica

Analiza berlinskog lista

NAJZAD PRAVO IME ZA ALBANSKI TERORIZAM

Berlin, 2. decembra Zapadni reporteri sa Kosova, na administrativnoj granici prema Srbiji, ne mogu ovih dana da veruju svojim usima: oficiri Kfora nazivaju teroristima one koje su do juce nazivali "borcima za slobodu", pise danas list umerene levice iz Berlina "Nojes Dojcland" u reportazi o stanju na nemirnom podrucju juzne Srbije.

Promena je radikalna i nimalo ne odgovara ratobornim albanskim separatistima koje predvodi Hasim Taci, ocenjuje list napominjuci da je NATO-u jasno da "Taci i kompanija zele da ga uvuku u jos jednu avanturu, slicnu onoj kada je Alijansa poslužila kao ratna avijacija OVK - doduse, ne bas iz nesebicnih razloga".

Albanski teroristi pokusavaju da na jugu Srbije ponove stari oprobani model, ocenjuje "Nojes Dojcland", navodeci niz napada na srpske policajce i pritisak na stanovnistvo sa podrucja na administrativnoj granici Kosova da bezi iz svojih domova.

"Taj vec jednom oprobani model toboznjeg etnickog ciscenja, vrlo efektan za medije, sada medjutim vise ne pali, jer na celu SR Jugoslavije u Beogradu nije vise onaj koji je sluzio kao blanko opravdanje za sve moguće gadosti", zaključuje berlinski dnevnik.

Bez promene Kumanovskog sporazuma

Na pitanje novinara da li je NATO spreman da dozvoli ulaz u kopnenu zonu bezbednosti jugoslovenskim jedinicama sto je po Vojno-tehnickom sporazumu iz Kumanova deo dogovora, Robertson je rekao da je deo dogovora da lokalna policija ima pristup KZB, a da sve ostalo treba da odobri komandant Kfora.

Robertson je na pitanja da li ce doci do promene Vojno-tehnickog sporazuma iz Kumanova na zahtev jugoslovenskih vlasti, odlucno rekao: "Odgovor je - ne".

Saopstenje Gradjanskog saveza Srbije

RESAVANJE KRIZE NA KOSOVU NE ODGOVARA ALBANSKIM EKSTREMISTIMA

Gradjanski savez Srbije smatra da reakcije politickih predstavnika Albanaca i javnih licnosti na poziv predsednika SRJ Vojislava Kostunice da pocnu razgovori o statusu Kosova "ni najmanje ne doprinose mirnom resavanju kosovskog problema".

U jucerasnjem saopstenju iz te stranke ocenjeno je da oni koji osporavaju poziv upucen predsedniku Demokratskog saveza Kosova i legitimnom predstavniku svih kosovskih Albanaca Ibrahimu Rugovi, sa osvojenih 58 odsto birackog tela, jasno pokazuju svoju nedemokratsku prirodu.

Demokratski i otvoren pristup resavanju krize na Kosovu ne odgovara militantnim snagama, konstatuje GSS, izrazavajući nadu da ce medjunarodna zajednica izvršiti "snazan pritisak na sve politicke ciniocce na Kosovu koji opstruiraju mirno resavanje sporova, favorizujuci nasilje kao metod politicke borbe".

Pristinski dnevnik o kosovskom pitanju

"ZERI": OPASAN PREDLOG BEOGRADA

Pristina, 2. decembra (Beta) U resavanju sudbine Kosova ne treba ukljucivati susedne zemlje, kako to "predlaze predsednik SRJ Vojislav Kostunica sa svojim pristalicama", navodi se u komentaru pristinskog dnevnika "Zeri".

U komentaru pod naslovom "Opasan predlog Beograda", dnevnik postavlja pitanje: "Zasto sada Beograd predlaze da u

proces resavanja pitanja Kosova treba ukljuciti i susedne zemlje, odnosno Albaniju, Makedoniju, Bugarsku i Grcku". Interesi Albanije, Grcke, Makedonije i Bugarske "toliko su protivrecni" da bi eventualno ucesce tih zemalja u procesu resavanja pitanja Kosova samo uciniilo taj proces jos slozenijim", dodaje se u komentaru.

List ocenjuje da pitanje Kosova ima "veoma vaznu ulogu za mir i stabilnost u ovom delu Evrope", i podseca na proslogodisnju situaciju na Balkanu, kao posledicu izbijanja krize na Kosovu.

"U naporima kosovskih Albanaca i medjunarodne zajednice svakako se daje prednost opciji politickog resenja pitanja Kosova, koje ce uticati i na izgradnju mira na Balkanu", navodi se u komentaru.

Dnevnik takodje ocenjuje da "kosovski Albanci s pravom tvrde da je nezavisnost Kosova resenje koje ce uticati na mir na Balkanu".

HRAM-VAGON KRSTARI RUSIJOM

Na prvom misionarskom putovanju izmedju Vorkute i Moskve ovaj jedinstveni hram prevalio 4000 kilometara, a sledeca etapa je Sibir i Daleki istok

Trudeci se da ni stanovnike najudaljenijih regiona ne ostavi bez mogucnosti da se upoznaju sa osnovama hriscanske vere, u Ruskoj patrijarsiji su dosli na ideju da jedan hram-vagon krene uzduz i popreko Rusijom, opremljen svim sto je potrebno za sluzenje liturgije i propovedanje vere. Na praznik ikone Bogorodice Putevoditeljke (u Ruskoj crkvi praznuje se 18. oktobra) Njegova svetost patrijarh moskovski i sve Rusije Aleksij Drugi osvestao je ovaj u pravoslavnom svetu jedinstveni vagon i on je krenuo na krstarenje ruskim prugama. Prva etapa crkve-vagona bila je dugacka oko 4000 kilometara, a njene granicne stanice bile su Vorkuta i Moskva.

Na desetodnevnom misionarskom putovanju, svestenosluzitelji su odsluzili devet liturgija, a u tri grada u kojima se vagon-hram zadrzao ulicama su prosle litije i odrzani koncerti duhovne muzike. Pojci su pevali na crkvenoslovenskom, gruzijskom i engleskom jeziku.

Koristeci iskustva sa prvog putovanja, u Misionarskom odeljenju Moskovskog patrijarhata napravljen je plan narednih misionarenja po najudaljenijim regionima Ruske Federacije. Za sada je izvesno da ce vagon-crkva uskoro u Sibir, pa onda na Daleki istok.

Ali, to nije sve, jer u Moskovskoj patrijarsiji se saznaje da ce se misionari uskoro vinuti i u vazdusni prostor. Detalji kako ce izgledati ta vazdusna misija propovedanja vere nisu saopsteni, ali se saznaje da je vec nazvana "Sveti hod po vazduhu".

M. Kuburovic

U Jovan Dolu nadomak Niksica osnovan prvi monaski skit u Srpskoj pravoslavnoj crkvi

CUDO SVETOG VASILIJIA OSTROSKOG

Nadaleko poznat po svetom Vasiliju Ostroskom, svetitelju i cudotvorcu, manastir Ostrog dobio je i svoj skit, prvi takve vrste u Srpskoj pravoslavnoj crkvi. Pod navalom hodocasnika i turista ostroski monasi povukli su se u monacko "selo" u Jovan Dolu, udaljenom desetak kilometara od Niksica, gde je prosle nedelje osvestana glavna crkva skita posvecena Rodjenju svetog Jovana Pretece. Nekoliko stotina vernika iz Crne Gore i Hercegovine, predstavnici savezne i crnogorske vlade nasli su se na osvecenju svetinje, u koju je za tu priliku iz Cetinjskog manastira bila doneta jedna od najdragocenijih hriscanskih relikvija - desna ruka svetog Jovana Krstitelja.

Grupa beogradskih prijatelja "Svetigore", izdavacke kuce Mitropolije crnogorsko-primorske, stigla je na mesto dogadjaja preko manastira Morace i nezaobilaznog Ostroga i poklonjenja mostima svetog Vasilija Ostroskog. Kako nam je receno, zenski deo grupe imao je jedinstvenu priliku da na praznik svetog Jovana Zlatoustog i osvecenje glavnog hrama udje u Ostroski skit, ciji tipik, po strogosti, ne zaostaje za svetogorskim pravilima monasnog zivota. Najavljeno je da ce izvesna ogranicenja vaziti i za posete muskaraca svetovnjaka koji ce u skit svetog Jovana Pretece ubuduće moci da udju samo uz posebne dozvole, mada ce se konacna odluka o tome tek doneti.

Za razliku od maticnog manastira koji sa ostroske visine gleda na dolinu Zete, jovandolski skit nalazi se sa kontra strane Ostroskog masiva. Okrenut je ka zaledju i okruzen cudesnim prirodnim kontrastima, gde tradicionalni crnogorski (preciznije starohercegovacki) krs oplemenjuju male, neocekivano zelene i plodne uvale i doline, vestacko jezero, ribnjaci, a sve to u kombinaciji sa mediteranskim rastinjem. Dok na zetskoj strani, prema tvrdnji domacina, vec mesec dana kise ne prestaju, u Jovan Dolu su se prosle nedelje tokom osvecenja sabornog hrama i liturgije kao na filmskoj traci smenjivali Sunce, izmaglica i pljuskovi, u tri navrata praceni gustim gradom tako da se kolicina vode izlivena sa neba mogla porediti samo sa razmera biblijskog potopa.

Nestvarnost dozivljaja izvan crkve, u sabornom hramu skita do kranjih granica pojacavao je "susret" sa svetim Jovanom Krstiteljem. Suocenje sa cinjenicom da se ispred vas nalazi ruka, desnica koja je pre gotovo dve hiljade dotakla glavu Isusa Hrista, krstivsi ga u reci Jordanu, nalik je na neku vrstu Jevandjelja uzivo i ni u kom slucaju nije samo prosta stvar verovanja ili neverovanja. Inace, ruka svetog Jovana, zajedno sa stavrotekom u kojoj su cestice Casnog Krsta na kome je Hrist raspjet i sa ikonom Bogorodice Filermanske za koju se veruje da je naslikao sveti Luka, predstavlja tri najdragocenije hriscanske relikvije. Sve tri se cuvaju na Cetinju.

Skit u Jovan Dolu osnovan je, po blagoslovu nadleznog mitropolita crnogorsko-primorskog Amfilohija (Radovica), 1995. godine i gradjen je pod nadzorom ostroskog igumana, jeromonaha Lazara (Adzica) koji je prosle nedelje dobio cin arhimandrita (najvisi u svestenickom zvanju monaskog reda iznad koga su samo arhijerejski cinovi).

U Jovan Dolu, na imanju koje je manastiru Ostrogu prilzila porodica protojereja Radomira Nikcevicica i njegovih striceva, sagradjene su tri crkve. Katolikom (glavna crkva), trobrodna gradjevina zidana kamenom iz korita Trebisnjice, cija je unutrasnjost oslikana scenama iz Jevandjelja, posvecen je Rodjenju Svetog Jovana Pretece. Ovaj praznik je i slava

skita. Druga dva manja hrama posvecena su Prepodobnom Jovanu Lestvicniku i Srpskim mucenicima i novomucenicima, u ciju su casnu trpezu ugradjenje mosti jasenovackih mucenika. Tu su i zgrade konaka, a citavo "monasko selo", smesteno u siroku vrtacu, tako da opasano strmim krecnjackim stenama podceca na prirodni amfiteatar, ceka definitivno uredjenje.

Ostroski monasi preselili su se u Jovan Dol pre pola godine. Oni ce i dalje sluziti u Ostroskom manastiru da bi se po izvrsenju manastirskih poslusanja povlccili u skit i u miru posvetili "aktivnom liturgijskom zivotu, pracenom molitvenim tihovanjem i poslusanjem vezanim za vestine duboreza i ikonopisa", kazu u Mitropoliji. Objasnjavaju da skit u Jovan Dolu zivi opsteziteljno, sto podrazumeva da monasi zajedno obavljaju poslusanja, hrane se i mole, za razliku od anahoretskog nacina zivota u skitovima koji propisuje izdvojen zivot u zasebnim kelijama koje monasi napustaju i okupljaju se u sabornom hramu samo subotom i nedeljom na liturgiji i svetom pricescu.

Svecanosti u Jovan Dolu, na kojoj je svetu arhijerejsku liturgiju sluzio mitropolit Amfilohije sa trojicom episkopa, prisustvovali su i predstavnici Eparhije rasko-prizrenske, beogradski svestenici, kao i predstavnici drzave: Zoran Zizic, savezni premijer, Bogoljub Sijakovic, savezni ministar vera i Budimir Dubak, ministar vera u Vladi Crne Gore. Podele na "Milove" i "Momirove" Crnogorci ocigledno ne mogu da zaborave ni pred svetinjama. Politika, pogotovo sa gostima iz Beograda, bistrila se pod jakom kisom i u porti crkve svetog Jovana Krstitelja.

Jelena Tasic

NOVI HRAM POD KROVOM

U Apatinu je u završnoj fazi igradnja pravoslavnog hrama, koja je pocela pre dve godine. Ovaj hram, koji je projektovao poznati arhitekta Pedja Ristic, nalazi se na jednoj od najboljih lokacija, u blizini Dunava.

Crkva u Apatinu treba da bude završena do kraja 2000. godine zahvaljujuci prilozima privrednih organizacija i zaposlenih u opštini.

Povratak veronauke u srpske skole

VEROUCITELJI SPREMNI DA DRZE DNEVNIK

Prema recima gospodina Dimitrija Stikica, Crkva je sa vladikom Ignjatijem oformila komisiju za nadgledanje pravljenja programa. - Casovi veronauke najverovatnije od 1. septembra fakultativno. - Izucavanje i drugih religija. - Borba protiv sekta. - Iskustva iz Republike Srpske

Veronauka bi u skole u Srbiji trebalo najverovatnije da se vrati sledece skolske godine. Tacnije, verska nastava bi pocela 1. septembra, a djaci bi je u pocetku dobrovoljno poadjali, nada se gospodin Dimitrije Stikic, veroucitelj i saradnik Kancelarije za veronauku pri Patrijarsiji, naglasavajući da je drzava pokazala otvorenost prema tom pitanju i da je sada na Srpskoj pravoslavnoj crkvi da radi programe.

Crkva je sa vladikom Ignjatijem oformila grupu - komisiju za nadgledanje pravljenja programa, objasnjavajući nas sagovornik koji inace radi u Biblioteci Patrijarsije i student je trece godine teologije. Prema njegovim recima, veronauka bi se predavala u osnovnim i srednjim skolama.

S obzirom na to da je u prvim godinama posle Drugog svetskog rata veronauka odstranjena iz skola, kao i iz svih drugih segmenata drustva (vojske, bolnice...) sada ce svi uciti iz pocetka, odnosno "od nule", s tim sto ce nacin predavanja biti prilagodjen uzrastu djaka. Kroz veronauku proucavace se i druge religije, veli gospodin Stikic.

Veronauka i u vrticima

- Trudicemo se da veronauku zavole ucenici i da bude na najvisem nivou u primeni savremenih oblika i metoda rada i savremenih nastavnih sredstava - objasnjavaju veroucitelj, isticuci da programi ne bi trebalo da budu problem, jer u pocetku mogu da posluze i oni iz Republike Srpske gde je gotovo pre deset godina veronauka uvedena u skole. Bice i kadra. Osim veroucitelja, u prvo vreme predavace i svestenici.

- I Milosevicev rezim je sputavao povratak veronauke u skole, ali se u nekim vrticima, u opstinama u kojima je u tom periodu na vlasti bila opozicija, drzala verska nastava za decu od tri do sest godina. Tako je veronauka usla i u vrtice u beogradskoj opštini Savski venac, naravno, zahvaljujuci direktorki obdanista Savskog venca Brankici Djuricic, koja je kasnije zbog toga smenjena. Bilo je divno raditi sa decom. Sredom i petkom se u tim decijim ustanovama postilo. Slavila se Sveta Petka - slava obdanista. Bilo je kao da je veronauka zazivela, kaze nas sabesednik, koji je prosle i ove godine predavao veronauku i u bolnici "Dragisa Misovic" na odeljenju cerebralne paralize.

Pokazalo se da moze veronauka da se radi i sa bolesnom decom koja su sama prepoznavala predstavnike sekta koji su tu takodje dolazili i donosili humanitarnu pomoc.

Ta iskustva iz rada sa decom u ovdasnjim vrticima i bolnici, kao i u skolama u Republici Srpskoj, pokazala su da deca sa radoscu prihvataju veronauku i da im je ona potrebna. Deca su postavljala mnogo pitanja o tome kako i zasto se pali sveca, kako se krsti, zasto svestenik nosi odezdu...

Prepolovljen broj abortusa

- Veronauka sadrzi moralno vaspitanje koje je zapravo u osnovi zakona svih drustava. Hriscanstvo postoji dve hiljade godina. Dakle, najstarija je ustanova na svetu. A, crkva i vera su temelji nase drzave i naseg postojanja. Uporedo sa osamostaljivanjem nase crkve osamostaljivala se i nasa drzava. Prve skole bile su u manastirima. Crkvu odvojiti od skole isto je kao i majku odvojiti od deteta. Ako ne uvedemo versku nastavu u skole odreci cemo se sami sebe, smatra Dimitrije Stikic, ukazujući da bi drzava morala da zastiti svoju bit i naciju, i u tom cilju bi morala pravoslavljje da proglati drzavnom religijom, odnosno, nasa drzava treba da se verifikuje kao pravoslavna drzava.

Prema recima naseg sagovornika, to ne bi onemogucilo postojanje drugih vera na nasem tlu, ali one ne bi bile u rang u sa prvoslavljem. Takodje, pri registraciji drugih verskih zajednica - a nas sabesednik misli, pre svega, na sekta - mora se

dobro ispitati da li su one satanisticke i te satanisticke nikako ne treba registrovati jer su destruktivne. Dobrobit koju društvu donose casovi veronauke u skolama vidi se u Republici Srpskoj. Tu se smanjila maloletnicka delikvencija za 80 odsto, a broj abortusa za 50 odsto sto je veoma znacajno u borbi protiv "bele kuge". Sekte su u Republici Srpskoj gotovo iskorenjene, a verska nastava je, kaze gospodin Stikic, dobra potpora i nacionalnim kulturnim institucijama.

- Naravno, nastavu iz veronauke Crkva ce organizovati sa Ministarstvom prosvete. Za pravljenje programa neophodna je i pomoc SANU, profesora univerziteta, psihologa, pedagoga. Ne moze sve to da uradi samo Crkva, ukazuje veroucitelj Dimitrije Stikic, napominjuci da se u Hrvatskoj, jos u vreme Tudjmana, predavala veronauka i da su za Srbe organizovani casovi iz njihove veroispovesti. Tako su, recimo, isto za pravoslavce, organizovani casovi veronauke i u Nemackoj.

Aleksandra Brkic

KO CE SE KOME IZVINITI

Kada je nemacki kancelar Vili Brant kleknuo u Varsavskom getu i preuzeo odgovornost za zlocine pocinjene za vreme Treceg rajha, nije ni slutio da ce njegov gest postati inspiracija za profesionalne humaniste krajem 20. veka. To nisu slutili ni gradjani bivse Jugoslavije, opijeni bratstvom, jedinstvom i slavom jedinstvenog drustvenog sistema na planeti Zemlji. Slavni vodja nemackih socijaldemokrata je 1992. godine napustio ovaj svet, Jugoslaviju je definitivno napustilo bratstvo i jedinstvo, a njeni gradjani su poceli da pricaju o Brantovom gestu. Ove jeseni su ljudi dobre volje krenuli u ekspediciju za balkanskim Brantom, ali se izgleda ispostavilo da je potraznja velika, a rokovi kratki.

Jedan od lidera Demokratske opozicije Srbije i predsednik Skupstine Vojvodine Nenad Canak je izazvao veliku paznju javnosti izjavom da se Srbija nece ispraviti dok neko ne bude kleknuo u Vukovaru. "Kod nas je srušen jedan diktatorski rezim, ali se pazljivo cuva njegovo nasledje. Zato smatram da bismo morali da sledimo istorijski uzor Vilija Branta jer je tim cinom oznacen definitivni raskid izmedju Hitlerovog rajha i moderne Nemacke. Neophodno je i da se u Srbiji napravi diskontinuitet izmedju Miloseviceve vladavine i nove, proevropske politike. Jer ovde nije jedna osoba zgazila drugu osobu u tramvaju, ovde je sistematski unistavan i rusen jedan grad, koji nije bio ni srpski ni hrvatski, vec svoj grad. To nije pitanje odnosa Srbije i Hrvatske, vec Srba i Hrvata, jer su pod bombama bili i Hrvati i Srbi", kaze Canak u razgovoru za NIN.

Iako se u ultragradjanskom delu javnosti cesto i galantno analiziraju pojmovi kao sto su kolektivna odgovornost, denacifikacija i nacionalno osvescenje, istoricari ce primetiti da izmedju Srbije i Nemacke postoje izvesne razlike. Osobe, koje sa casova istorije nisu bezali na kratke kurseve civilnog drustva, tvrde da je Nemacka okupirala veci deo Evrope, organizovala istrebljenje jednog naroda (pobijeno sest miliona Jevreja) i ostavila desetine miliona mrtvih za sobom. Zato se i poredjenje sa najtamnijim delom nemacke istorije moze smatrati kao prilicno grub zahvat, cak i kada ga koriste razbaruseni umetnici i ostali conceptualisti. "Proslo je sasvim dovoljno vremena da shvatimo sta se dogadjalo. Nasa obaveza je da pokrenemo taj proces pomirenja, jer smo kao, najveći narod, imali najviše odgovornosti", dodaje Canak.

Iako je i sam hrvatski predsednik Stipe Mesic ustvrdio da Srbija nije Nemacka, a Kostunica nije Vili Brant, borba protiv velikosrpske hegemonije je nastavljena: Srbi bi morali da upute izvinjenje Hrvatima, Muslimanima i Albancima, a u zahtevima za izvinjenje pominju se reci "genocid, holokaust agresija". Cinjenica da je potraga za srpskim pokajnikom pocela sest nedelja posle poraza Slobodana Milosevica i mesec dana pre kljucnih republickih izbora, upucuje da bi pitanje odgovornosti valjalo definisati u jednom dahu, bez velikog zamajavanja sa podacima, brojkama i posledicama. Hronicari ovdasnjih katastrofa ce reci da je protekla decenija obelezena zastrasujucim razaranjem Vukovara, ali i masakrom srpskih civila u Gospicu, ludackom opsadom Sarajeva i egzodusom stotina hiljada ljudi iz Kninske i Bosanske krajine, rekama izbeglica sa Kosova, ali i besomucnim bombardovanjem Srbije. Nijedno izvinjenje se nije dogodilo. Prilikom istorijske posete Vijetnamu, americki predsednik Bil Klinton je na pitanje novinara da li ce se izviniti zbog 6,5 miliona tona bombi i 400.000 tona napalm bombi bacenih na Vijetnam, odgovorio vrlo kratko: ne, necu. Prema izvestajima svetskih agencija, odlazeci americki predsednik je docekao toplo i srdacno. Turska vlada nikada nije uputila izvinjenje jermenskom narodu za prvi genocid u 20. veku (za vreme Prvog svetskog rata ubijeno je milion i po Jermena). To nikada nisu ucinile americka i britanska vlada, jer je Turska znacajan partner u NATO-u, koga ne valja ljutiti. Srbija, medjutim, nije Amerika, a nije ni Turska.

Obrnuto ogedalo

Bivsi jugoslovenski ministar spoljnih poslova Ilija Djukic kaze da prica o izvinjavanju podseca na vrstu obrnutog ogedala u kome se naizmenicno gledaju i oni koji traze i oni od kojih se to trazi. "Brant je ucinio veliki gest kojim je zaduzio citavu Evropu, a pre svega Nemacku, ali taj njegov cin ne treba devalvirati zahtevima za izvinjenje. Oni koji se sada pozivaju na Branta, zaboravljaju da je on izabrao vreme i mesto kada ce to uciniti i ne vidim zasto ne bismo svi mi, a kada to kazem svakako ne mislim samo na Srbiju, izabrali vreme, mesto i nacin da uputimo jedni drugima vazne poruke." Prema recima saradnika Instituta za medjunarodnu politiku Predraga Simica, bivse jugoslovenske republike mogle bi da uspostave medjusobno poverenje tek kada se zavrsi proces ozbiljnog sagledavanja onoga sta nam se dogodilo u protekloj deceniji. "Zahtevi za izvinjenje uglavnom se zasnivaju na stavu da je izvršena agresija, iako je medjunarodna zajednica zakljudjila kako se bivsa drzava raspala u krvavom gradjanskom ratu. Zbog toga mislim da bi trebalo utvrditi sve cinjenice, pre svega zbog nas samih, nase potrebe da sagledamo sopstvenu odgovornost. Svakom narodu bio bi potreban jedan Simon Vizental, svako bi morao da se upita sta je uradio i sta nije uradio."

Pod senkom kolektivne odgovornosti, istorija za pocetnike i veoma grubih paralela, odrzan je prvi susret balkanskih lidera od raspada druge Jugoslavije. Citav zagrebacki samit, kome su vispreni i elokventni novinari vec pripisali attribute istorijskog i prekretnickog, obelezen je protestima onemocalih Pavelicevih sledbenika, ratnih veterana koji su uzvikivali parole o versajskoj tvorevini i pozivali predsednika Jugoslavije Vojislava Kostunicu da zamoli "indulgenciju" od hrvatskog

naroda. Takav gest su, izgleda, očekivali i najvisi hrvatski zvanicnici. "Jugoslavija mora proći kroz katarzu. Mora odbaciti Milosevicevu imperijalisticku politiku da svi Srbi žive u jednoj državi zbog koje su zauzimali tuđe teritorije", rekao je hrvatski predsjednik Stipe Mesic u intervjuu agenciji Asosijeted pres, upozorivši prijatelje u Srbiji da ih neće posetiti dok Milosevic ne završi u Hagu.

Predsjednik SRJ je, međutim, propustio priliku za ispriku i usudio se da kaže kako "jednostrano formalno izvinjenje ne može rešiti tako krupno pitanje". Odgovarajući na pitanja hrvatskih novinara, Kostunica je rekao da se između jugoslovenskih naroda ne samo u poslednjih deset godina već u više od pola stoleća, mnogo toga događalo. "Ja ne delim ni zločine, ni žrtve ni ljudsku patnju prema tome od koga potiču. Oslobođja nas samo istina koja je mnogo složenija."

Složena istina

U intervjuu rijeckom "Novom listu", datom uoči zagrebackog skupa, lider Demokratske stranke i kandidat za republikog premijera Zoran Djindjic odbacio je zahteve za izvinjenje i podsetio da su Srbi platili dovoljnu cenu. "U Jugoslaviji ima milion izbeglica i ne bih bas rekao da smo, kada se podvuče crta i napravi neki završni račun, mi neki krivci u svemu tome. Sto se nas tiče, spremni smo da se u nekom 'triju' izvinimo jedni drugima, da prihvatimo izvinjenje drugih i uputimo im izvinjenje."

Prema poslednjim podacima, u Srbiji je smesteno oko 290 000 izbeglica iz Hrvatske, više od 300 000 izbeglica iz Bosne i oko 200 000 izbeglica sa Kosova i Metohije. Hrvatsku je, prema procenama statističara, u poslednjih deset godina napustilo oko 450 000 Srba. Protivnici izvinjavanja Hrvatima će upitati kada će se u ime nove demokratske vlasti neko izviniti za Jasenovac, Prebiloce ili "Oluju". Hrvatski ekstremisti pričaće o razaranju Vukovara, paljenju Dubrovnika i zločinima po slavonskim selima.

Ali i kada se desi čudo nevidjeno, pa neki dobri momci iz Beograda i Zagreba počnu da svakodnevno šalju pastirske, blagorodne poruke, odnosi između smrtnika koji su se ne tako davno gledali kroz nisan, biće nabijeni nepoverenjem i mržnjom. Odlazak dvojice geostrateskih prijatelja iz Karadjordjeva nužno je otvorio potrebu uspostavljanja novih odnosa između Srba i Hrvata, ali je pre toga neophodno preuzeti odgovornost za ubijanja, progone iz blize i dalje prošlosti. "Čovek u nevolji trpi samo jednu slabost. Tuđu slabost", glasi jedna od poluzaboravljenih mudrosti, koja je, izgleda, poslužila kao osnova za trasiranje nove vrste balkanske politike u kojoj čin izvinjenja nije uvod u bolje odnose nekadasnjih bratskih naroda, već utvrđivanje ko je pobedio, a ko izgubio u ratu. Doskorašnja levicarska propaganda je tvrdila da su SR Jugoslavija i njeno mudro rukovodstvo iz svih dosadašnjih ratova izlazili kao pobednik, ali nije jasno zašto svi od nas traže izvinjenje, budući da istorija ne beleži da je neka država pobedila u nekom ratu i zatim prihvatila kolektivnu odgovornost. "Postavio bih jedno nedelikatno pitanje: Čemu uopšte služe tražena i iznudjena izvinjenja? Tesko će se na taj način uspostaviti zdravi, civilizovani odnosi između bivših jugoslovenskih reoublika", kaže Ilija Djukic. Na veoma transparentan način, stotine srpskih izbeglica gotovo svakodnevno, ispred hrvatskog konzulata, nude izvinjenje i pokajanje zato što svojevremeno nisu bili lojalni hrvatskoj državi. Sudeći po njihovoj sudbini, izvinjenje nije dovoljno.

Senke prošlosti

Ovdasnji pacifisti i borci protiv nacionalistickog zla su veoma ubedljivo ponavljali frazu da se u budućnost ne može ići sa avetima prošlosti, ali je, izgleda, prošlost bila neobično žilava. Tako su, pola veka nakon zločina iz Drugog svetskog rata, logora, stratista i precutanih žrtava, tek osnovane političke partije nastavile priču koja je prekinuta 1945. godine. Nove demokratske vlasti u Hrvatskoj nisu imale vremena da posete Jasenovac i ponove Brantov gest. Na pomiriteljski čin su se odlučili Alija Izetbegovic i Radovan Karadzic, koji su se na početku prve predizborne kampanje zajedno poklonili senima žrtava u Foci, ali se pokazalo da je ta dirljiva akcija patila od potpunog nedostatka iskrenosti. Svakog 13. maja, nekoliko desetina hiljada ljudi se penje na Ravnu goru, u znak nepristajanja na zvanicnu istoriju, u kojoj je na peću kraljevih oficira svaljena nepregledna serija zločina i pokolja u Drugom svetskom ratu.

Traume iz onog rata su pre desetak godina poslužile kao pogonsko gorivo većine stranaka i glavna motivaciona poluga za nove osvetnicke pohode dobrovoljaca, dragovoljaca i sehidu, od kojih su se neki, sticajem čudnih okolnosti, iz rata vraćali kao vlasnici poslovnih imperija. Možda zato je preispitivanje nase, njihove i zajednicke prošlosti preduslov da se jednog lepog dana uspostave pristojni odnosi između arhetipskih neprijatelja, a pomenutim herojima uskrati prilika za nove poslovne poduhvate.

BATIC BACEVIC

Kako pokrenuti "albansko pitanje" u Jugoslaviji s "nulte tacke"

PREKO PARTNERSTVA DO KOSOVA

Dr Predrag Simic, autor knjige "Put u Rambuje", kaže da bi ulaskom SRJ u Partnerstvo za mir bile otklonjene mnoge nepoznanice u vezi sa daljim statusom južne srpske pokrajine. - Deset predloga za normalizaciju odnosa, među njima i povratak tekstu sporazuma iz Rambujea

Motiv albanskih ekstremista da se u ovom trenutku oglase novim teroristickim akcijama, saradnik Instituta za medjunarodnu politiku iz Beograda dr Predrag Simic vidi pre svega u njihovom strahu da će demokratski preobražaj u Srbiji posle 5. oktobra preneti težiste pažnje vodećih svetskih faktora, pre svega SAD, ka Beogradu. "Mislim da oni žele da novu vlast u Jugoslaviji stave pred istu zamku u koju je upao Slobodan Milosevic, a to je da agresivnim nastupom počne da rešava probleme.

Simic je nedavno objavio knjigu "Put u Rambuje - kosovska kriza 1995- 2000". Godinama izučava "albansko pitanje" na Balkanu, a učestvovao je u mnogim debatama i pregovorima o rešavanju statusa ove pokrajine.

Najnoviji teroristicki napadi su, kaže, samo još jedna potvrda ocene da se na ovim prostorima suocavamo s "nedovrsenim ratom" i da kosovsko pitanje tek treba rešavati. U razgovoru za "Politiku", kao zaključak knjizi "Put u Rambuje", dr Simic iznosi nekoliko predloga o tome šta bi, po njegovom mišljenju, trebalo učiniti da bi ovaj problem

konacno krenuo s "nulte tacke".

Zapravo, on iznosi deset svojih predloga, od kojih je prvi da bi trebalo - reafirmisati sporazum iz Rambujea. Taj sporazum je, doduse, odbacen zbog vojnog aneksa koji predviza boravak i prolaz snaga NATO po teritoriji SRJ. Simic, medjutim, kaze da i sada vazeci Dejtonski sporazum iz novembra 1995. predvidja mogucnost prolaska snaga SFOR-a (NATO-a) preko nase teritorije.

Politicki deo sporazuma iz Rambujea je prihvacen od strane Beograda, albanska strana ga je prihvatila u celini, a ovaj dokument je u velikoj meri ugradjen i u Rezoluciju 1244, na koju se cesto pozivamo. "Ne kazem da sporazum iz Rambujea treba da bude i finalni tekst, ali valja ga prihvatiti kao osnovu za razgovor ako hocemo da resavamo kosovsko pitanje", komentarisao ovaj analiticar, a na pitanje da li bi time bio prekršen Ustav odgovara da je posle ulaska KFOR-a (NATO-a) na Kosovo i nemogucnosti nase vojske da se tamo vrati ova primedba gotovo deplasirana. A po sporazumu iz Rambujea, petnaest hiljada pripadnika nase snage bezbednosti trebalo je da budu rasporedjeni po Pokrajini i da cuvaju granicne prelaze.

Podneti zahtev

U vezi s ovim je i drugi Simicev predlog. On podseca da se SRJ u rekordnom roku ovih dana vratila u UN, OEBS, usla je u Pakt za stabilnost, a ocekuje i prijem u Savet Evrope. "Mislim da bi trebalo kao drzava da se odredimo i prema NATO-u i da podnesemo zahtev za clanstvo u Partnerstvu za mir. Jer, kada bismo usli u Partnerstvo, onda bi i dileme koje se namecu povodom ulaska NATO trupa na nasu teritoriju bile otklonjene". Ovaj sagovornik kaze da ne vidi razlog zbog kojeg SRJ ne bi pristupila ovoj asocijaciji.

- Ako je tako postupila cak i Rusija, zasto ne bismo i mi. Problem Kosova je dodatni razlog za takav korak. U tom slucaju, nasi vojnici bi i kao deo snaga Partnerstva za mir tamo odlazili. I zaista bih voleo da vidim sta bi Albanci u tom slucaju mogli da ucine. Verovatno nista. Zato mislim da ako opstanak Kosova u granicama Jugoslavije zavisi od naseg odnosa prema Partnerstvu - trebalo bi da podnesemo zahtev za ulazak u ovu organizaciju.

Simic zatim navodi i druge mere koje bi, prema njegovom visljenju, doprinele resavanju kosovskog problema. Kaze da bi trebalo obezbediti stimulanse za povratak nealbanaca u Pokrajinu i za ostanak onih koji su tamo. Trebalo bi povecati ucesce Srba i Crnogoraca u policijskim snagama, kao i u svim administrativnim organima.

Cetvrti predlog s ove Simiceve liste odnosi se na bezbednosni status zone duz administrativne granice izmedju centralne Srbije i Kosova. I najnoviji teroristicki akti pokazuju da bi valjalo napraviti korak dalje od demilitarizacije, tako sto bi u ovoj zoni zajednicki patrolirale snage KFOR-a i Vojske Jugoslavije.

Korak po korak

Vreme je i za obnavljanje srpsko-albanskog dijaloga, pod okriljem medjunarodnih posrednika. U tom dijalogu, smatra Simic, ucestvovali bi umereni predstavnici Albanaca i nevladine organizacije iz Beograda. Osnova za razgovore bi mogao da bude dokument iz Rambujea, a pristup dijalogu - "korak po korak".

U okviru ovih inicijativa je i obnavljanje diplomatskih odnosa izmedju Beograda i Tirane, zatim oslobadjanje albanskih politickih zatvorenika iz zatvora u Srbiji i kidnapovanih Srba na Kosmetu. Demokratska Srbija ima i moralno pravo da se za to zalaze, pre svega zbog oslobadjanja albanske pesnikinje Flore Brovine. "Pozivam Floru Brovinu da se zauzme za resavanje nepoznanica u vezi sa sudbinom otetih Srba", kaze ovaj strucnjak za medjunarodnu politiku i savetnik predsednika Srpskog pokreta obnove.

Konacno, tri poslednja Simiceva predloga su: prosirenje mandata Haskog tribunala na zlocine koje su pocinili pripadnici "OVK" posle ulaska NATO na Kosmet, zatim veca saradnja nase drzave sa Kforom i UNMIK-om i, na kraju, ravopravno ucesce Srbije i Crne Gore u resavanju kosovskog problema. Pogotovo ako se zna, upozorava dr Simic, da je i Podgorica na mapama "velike Albanije".

Ovaj strucnjak je svojevremeno predlagao i to da Kosovo u Jugoslaviji dobije status koji u Italiji ima Juzni Tiro. Rec je o širokoj autonomiji, a na pitanje da li bi takvo resenje uopste bilo mogucno posle svega sto se na ovim prostorima desavalo, autor knjige "Put u Rambuje" kaze da se tirolski model ovde ne moze lako preneti. Ali situacija u kojoj se balkanske zemlje danas nalaze slicna je onoj u kojoj su Italija i Austrija bile kad su odlucile o autonomiji Juznog Tirola. Naime, i Rim i Bec su tada hteli da udju u Evropsku zajednicu, a jedan od uslova za to bilo je postizanje dogovora o pomenutoj regiji. Isto tako bi Beograd i Tirana (a i Skoplje i ostali), ako ze u evropske integracije, mogli da pronadju zajednicko resenje za kosovsko i albansko pitanje.

Da li takvo resenje treba traziti u podeli Kosova i Metohije? Predrag Simic kaze da bi, naprotiv, takav pokusaj samo doveo do novih sukoba. Ceo region bi bio kao bure baruta, jer bi se otvaranjem pitanja granica na jednom podrucju nametnulo pitanje drugih granica. Izlaz nije u novim granicama nego u demokratizaciji odnosa i u ukljucivanju ovog prostora u evropske integracije.

Branislav Radivojsa

Pukovnik Dragan Vuksic o izvorima krize na jugu Srbije

OKOSTAVANJE PROBLEMA

Situacija na jugu Srbije se, naizgled, smiruje, ali stanje je veoma tesko. Kako ce se stvari dalje odvijati?

Clan predsednistva Pokreta za demokratsku Srbiju Dragan Vuksic rekao je za "Glas" da mu sve ovo lici na okostavanje problema.

Vuksic, inace pukovnik u penziji, bivsi nacelnik uprave u Generalstabu VJ za medjunarodnu vojnu saradnju i vojni izaslanik u Nemackoj i Holandiji, trenutno stanje na jugu Srbije vidi kao proizvodetak sa neizvesnim ishodom.

- Uzrok svega je u nasledju sa pogubnim posledicama. To nam je ostavio Slobodan Milosevic: Rezoluciji 1244 Saveta bezbednosti UN i Vojno-tehnickom sporazumu. Prema VTS, u bezbednosnoj zoni od pet kilometara mi nismo suvereni, a policija sme da nosi samo lako naoruzanje.

Vazдушna zona iznosi 25 kilometara i u tom prostoru ne mogu da lete nase letilice. Jedini meritori za sprovođenje Rezolucije je komandant Kfora, a pripadnici vojne misije UN mogu da primene silu prema onima koji ne sprovode ova dokumenta. I, kao peto, u VJ i policiji na snazi je deo starog rezima, pa se jos oseca Milosevicev duh - isticice Vuksic. U drugu grupu uzroka, po recima naseg sagovornika, spada albanski terorizam, koje je poprimio elemente gerile.

- Albanski teroristi nikada nisu bili u dilemi sta da rade. Jedino su posle poraza Milosevica i njegovog rezima bili u dilemi kako da nastupe jer su ostali bez "protivnika u vidu saveznika". Sada su se pribrali i cekaju sta ce da uradi medjunarodna zajednica u liku SAD, NATO i njenih organa Kfora i Unmika, koja je treci subjekt ovih dogadjanja. Izvesno je da se ovaj teroristicki upad nije mogao dogoditi neopazeno, pa je tesko poverovati da americki vojnici koji kontrolisu ovu zonu nisu mogli nista da primete.

Vuksic naglasava da nema resenja ako se ne promeni Vojno- tehnicki sporazum.

- Po svoj prilici, NATO nije spreman da menja VTS. Kazu da je to dogovor izmedju NATO i VJ i ne zavisi od Rezolucije, pa bi moglo da bude problema. S druge strane, Albanci su trenutno obeshrabreni reakcijom medjunarodne zajednice i pitanje je kako ce dalje postupati.

U slucaju jake osude terorizma i gerile i potpunije kontrole administrativne granice Kosova, oni bi se nasli u okruzenju, bez snabdevanja, i tako bi se eliminisali - objasnjava Vuksic.

- Osim politickih akcija, drugog izbora nema. Mi insistiramo na mirnom resenju i promeni Vojno-tehnickog sporazuma. Zato je potrebno da uticemo na javno mnjenje u svetu i medjunarodnim organizacijama, ali i da se organizujemo izmedju sebe, da svako radi ono sto treba da radi u sistemu. Ne treba se sporiti, davati protivrecne izjave. U slucaju najgoreg morale bi da se koordiniraju akcije - savetuje Dragan Vuksic.

Zbog sebe, zaboravili jug

Dragan Vuksic deo odgovornosti i krivice za dogadjanja na jugu Srbije prebacuje i na novu vlast:

- Previde se bavimo starim rezimom, pojedincima i sami sobom. Drugi element je taj sto su na duznosti u trojnom ministarstvu neki nestrucni ljudi. I, najzad, zbog toga sto sistem i pojedinci ne funkcionisu, problemi na jugu Srbije su zanemarivani.

Pisac Dusan Kovacevic o Kosovu i uopste paradoksima zivota u Jugoslaviji

NATO EVROPI LOMI RUKU PREKO NASIH LEDJA

Siptarski teroristi su ubaceni u Srbiju. Da lice Evropa voditi racuna makar o sebi?

Znali smo da nece biti lako kad jednog dana i mi dozivimo promene, ali opet kao da smo iznenadjeni sto je tesko. Taman kad smo se zabrinuli zbog socijalnih napetosti, shvatili smo da to i nisu nasi najveći problemi, jer je Kosovo ponovo postalo potencijalno "bure baruta".

Siptarski ekstremisti su upali na srpsku teritoriju, a svetski mocnici upozoravaju "obe strane" i prete intervencijom... I to u trenutku kad predsednik SRJ potpisuje povelje o bezbednosti i saradnji... - kaze za "Glas" Dusan Kovacevic, pisac i upravnik "Zvezdara teatra".

- Siptarski teroristi su ubaceni u Srbiju. Oni nisu mogli da prodju kroz zonu razgranjenja neprimeceni, jer nije rec o nekoliko ljudi, vec o velikoj vojnoj formaciji sa teskim naoruzanjem. Za ovaj upad i zlocine koje cine, najveću odgovornost snosi medjunarodna zajednica i njene oruzane snage zaduzene za mir na Kosovu i Jugu Srbije.

Ako nisu krivi, onda su nesposobni, pa bi bilo posteno da nam kazu u cemu je problem - ili zele da Taci ugrozava Srbiju ili su nesposobni da ga sprece - pa da mi to cinimo sami. Bojim se da je rec o "obaranju ruku" izmedju Evrope i NATO-a. Obaraju ruke po Srbiji i po nasim glavama - kaze za "Glas" Dusan Kovacevic, pisac i upravnik "Zvezdara teatra". Kostunica pokusava da smiri "loptu", poziva Rugovu na dijalog. Ali on se plasi odmazde Tacija, koji je izgubio na izborima...

- Sve ovo o cemu pricamo, gospodin Kostunica sigurno zna bolje, odnosno sigurno ima jasniju sliku i mnogo vise podataka. Njegov poziv na dijalog je u prvom trenutku zbunio sve - i neke Srbe zeljne novog rata i Tacija, koji bez krvi ne moze da prezivi. Cim je doslo do kakvog-takvog primirja, on je izgubio na izborima i za kaznu ubio jednog od prvih Rugovinih ljudi. Poslao mu je poruku da mu "dise" iza ledja. Inace, Tacijev dosije u Hagu je kao sabrana dela Agate Kristi.

A njegovi saborci u Interpolu imaju 90 odsto ucesca u medjunarodnom dilovanju drogom.

Moramo verovati da ce Evropa voditi racuna o sebi i ako im mi nismo najveći problem. Licno, imam puno poverenja u gospodina Kostunicu, znam da cini najbolje sto u ovom trenutku moze, jednostavno ne mozemo i nemamo pravo da ocekujemo da jedan covek resi probleme stvarane stotinu godina. Politika "lomljenja preko kolena" uvek se u ovom veku na kraju lomila po nasim ledjima. Uporedo sa prijemom u razne medjunarodne organizacije SRJ se suocava i sa sve cescim secesionizmom Crne Gore...

- Ne vidim da je sukob s Crnom Gorom veliki problem. On nije prakticno nikakav problem u odnosu na upad terorista na Jug Srbije. I ne znam zasto bi srpski narod molio nekoga da ostane u zajednickoj drzavi. Ako svet odluci da Kosovo bude zona mira, u kojoj ce gradjani ziveti, pre svega, od postenog rada, to ce i biti. A ako im odgovara da postoji kao tempirana bomba, bice, bez obzira na odnose izmedju Srbije i Crne Gore.

Ne znam dokle cemo uzivati u mazohizmu da probamo sva moguca ponizenja samo zato sto ne zelimo Srpsku drzavu. Bojim se da nije problem u Crnoj Gori, u Srbiji je veci problem, jer smo zaboravili ko smo, sta smo i gde smo. A kad sve to ne znate, onda vam se dogadja ono sto se nama dogadjalo 10 godina. Naterace nas drugi da budemo Srbi u srpskojz. "Resimo problem do kraja", porucuju iz G17 plus uoci izbora. Kakav kraj obican svet moze da ocekuje 23. decembra? - Dvadeset treceg decembra moramo uciniti ono sto su govorili stari beogradski trgovci - "posao koji nije završen do kraja nije trebalo ni pocinjati". Znaci, glasacemo svi za DOS i Kostunicu, a na reverima cemo nositi bezd Otporovog bagera s porukom "Samo vas gledamo".

Inace, nastavak ove poruke u narodu glasi "Samo vas gledamo i pitamo se dokle cete?" Oni koji su bili za radikalnu varijantu "bager revolucije" veruju da je sa eks rezimom trebalo raskrstiti jos u oktobru...

- Mislim da bi nam se kao bumerang vratila slika iz 1903. kad je ceo svet pricao i pisao o nama kao o divljacima. Sacekacemo republicke izbore, a onda neka sudovi budu radikalni. Pedeset pet godina u ovoj zemlji nije postojala vladavina prava.

Hajde da u novi Milenijum udjemo i sa tim cudom, mozda ce nam se svideti? Kako gledate na bager kao argument i pretnju bivsem rezimu, DOS i svakoj buducoj vlasti?

- Bager mi sada sve vise lici na novu vrstu domace zivotinje. Kad ga gledam, podseca me na jednog od onih nasih dzukaca, avlijanera, koji su beskrajno odani i koji cuvaju kucu od lopova. I kad radi, bager kao da rezi. Osamdeset hiljada clanova Narodnog pokreta Otpor su najveca, najzobiljnija i najperspektivnija gradjanska opcija u Srbiji.

Svi koji se politikom bave profesionalno ili amaterski, moraju da sluze tom Pokretu i da tim mladim, hrabrim i pametnim ljudima omoguce da sto pre rade. Ne vidim ni jednu drugu opciju, izuzev njih i povratka njihovih prijatelja koji su danas u svetu. Milosevic je ostao predsednik SPS-a, svetu i svima uprkos. Vokabular koji se cuo na Kongresu nije promenjen...

- Da nije tragicno, bilo bi smesno sta je Milosevic ponovo vikao, preteci svima, izuzev sebi. Peva covek pokraj groblja!! Kad ih jednog dana osude, a ima ih poprilicno, trebalo bi svakome od njih dati po primerak "Kapitala" da ga u zatvoru prevedu nazad na nemacki. U krajnjem slucaju, njihov ideolog Marks zavrrio je u Londonu, na privatnom groblju. Licnom sahranom sahranio je sopstvenu ideologiju.

Postali ste dopisni clan SANU. Kakvu ulogu bi trebalo da ima Akademija u ovakvim, presudnim, trenucima po drzavu?

- Jednu od najbitnijih, mozda cak i presudno vaznu, kao neka Narodna akademija. Tacnije, Srpska kraljevska akademija. Bez povratka starog imena, nece biti ni stare slave

Uskoro bi trebalo da zavrsite dramu na kojoj radite. Da li ce na kraj te price uticati dogadjaji koji su usledili posle 5. oktobra?

- Dramu cu zavrstiti kad se zavrsi ova nasa kolektivna drama, jer svaki dan imam pametnija posla od pisanja. A sto se tice politike i onoga sto pisem, trudicu se da je bude samo u nuznoj odbrani. Bio bi red da se gradjani ove zemlje malo odmore od istorije, geografije, arheologije, prava i drugih nauka i da zive obicnim, pomalo dosadnim zivotom. Muka mi je da otvaram novine kao karte pokera, sa strahom sta cu procitati na sledecoj strani i da nam cip u toj igri bude sopstveni zivot.

Umesto o pozoristu i zbivanjima u kulturi, pricamo o politici. To je milje iz koga, nazalost, jos uvek ne mozemo da pobegnemo...

- Ovih dana se prepicava prica kako je jedan zabrinuti otac otisao kod ucitelja i upitao ga "je l' tacno da moj sin ima 10 jedinica?" Tacno je, rece ucitelj. Pa onda ce ponavljati.

Ne znam, odgovori ucitelj. Ponavlja ce sigurno, zakuka otac. Ucitelj ga udari poramenu i pruzi ruku govoreci - hajde da se kladimo u 1.000 maraka da nece! Voleo bih i ja da se sa nekim kladim da su nam ovo poslednji presudni istorijski dani. Naravno, ne bih se kladio u vise od jedne marke.

Olga Nikolic

PETICIJA ZA MONARHIJU U SMEDEREVO

SMEDEREVO - Smederevci su u nedelju na tri punkta u gradu potpisivali peticiju kojom se zahteva vracanje drzavljanstva, pasosa i celokupne imovine Karadjordjevicima.

Osim toga, trazi se i povratak monarhije u Srbiju. Za tri sata, koliko je na punktu kod smederevske zelene pijace trajala ova akcija omladine "Nove Srbije", peticiju je potpisalo oko stotinak gradjana.

U OO ove stranke saznajemo da ce akcija trajati nedelju dana i da ce biti organizovati i u selima smederevske opstine.

MOJE PRAVOSLAVLJE

Moje Pravoslavlje zivi i postoji u meni od mog krstenja. A moje Pravoslavlje takodje zivi i postoji svuda oko mene.

Rodjen sam i ziveo do prosle godine na Kosovu, tamo gde Pravoslavlje postoji, u stvari tamo gde su njegovi koreni i prvi pomeni.

Ziveo sam u ulici Patrijarsijskoj, gde su zvona sa Pecke Patrijarsije svom svojom silinom ulazila u moju dusu. Osetio miro sa mosti Svetog Stefana Decanskog duboko u mojoj dusi ono jos mirise.

Moje Pravoslavlje je i moja Krsna Slava Sveti Nikola koju nasledih od svojih pradedova.

Moje Pravoslavlje je i odlazak na Svetu Liturgiju svake nedelje i praznika u manastir Josanicu.

Moje Pravoslavlje su patnje i radosti moje brace i sestara.

Moje Pravoslavlje su vencanja i opela.

Moje Pravoslavlje je post i molitva i postovanje deset Bozjih zapovesti, ali i oprostaj svih mojih grehova.

Moje Pravoslavlje su ikaona i kandilo na zidu moje sobe i Sveto Jevandjelje i sve svete knjige koje imam. Sveti Sava, Sveti Simeon Sveti Vasilije Ostroski, Sveti Petar Cetinjaski, Sveti Velikomucenik Knez Lazar Kosovski, svi su oni a i mnogi drugi, deo moga Pravoslavlja.

Moje Pravoslavlje su moje suze i moj smeh i svaka ispevana crkvena pesma za Hrista i za Hristove sledbenike.

Moje Pravoslavlje je i moj krst koji nosim na grudima i u dusi i krst kojim se krstim u ime Oca i Sina i Svetoga Duha.

Amin

Danilo Jokic, ucenik sedmog razreda, prognanik iz Peci

SAVEZNO MINISTARSTVO VERA

SOPSTENJE ZA JAVNOST

Sa zabrinutoscu skrecemo paznju domacoj i medjunarodnoj javnosti na cinjenicu da 24. novembra snage KFOR-a na Kosovu i Metohiji nisu dozvolile ulazak na teritoriju ove jugoslovenske pokrajine saveznom ministru vera prof. dr Bogoljubu Sijaovicu i time ga onemogucile da prisustvuje slavi manastira Visoki Decani.

Uprkos zaista korektnom odnosu spanskog oficira i prisutnih vojnika, njihovo obrazlozenje da je razlog za takav postupak to sto ministru ne mogu da garantuju bezbednost, u koliziji sa obrazlozenjem generala Kabidjoza da je razlog u tome sto nisu uspostavljeni odnosi izmedju jugoslovenskih federalnih vlasti i UNMIK-a. Ova kolizija, medjutim, otvara jedno vazno pitanje: kako to da snage KFOR-a na Kosovu i Metohiji, kojih ima 50000, nisu u stanju da garantuju bezbednost jednom covjeku? Sa druge strane, te iste snage garantuju bezbednost svim Albancima, ne bi se moglo zakljuciti da se rezolucija Saveta bezbednosti UN 1244, ciji je glavni cilj stvaranje uslova bezbednosti za sve, primenjuje na samo jednu etnicku grupu na Kosovu i Metohiji. Jer sta u pogledu zastite osnovnih ljudskih prava mogu ocekivati preostali kosovskometohijski Srbi, ako se jednom ministru ne dozvoljava da na teritoriji svoje drzave, sa svojim episkopima i svojim narodom, proslave slavu manastira Visoki Decani - koji predstavlja dragulj evropske i svetske duhovne i kulturne bastine. Savezno ministarstvo vera smatra da ljudska prava treba da pripadaju svima, a ne da se vrsi segregacija tih prava, koja, kada je rec o Kosovu i Metohiji danas, pogadja Srbe i nealbance.

Savezno ministarstvo vera istice da se ovaj cin moze shvatiti kao eklatantan primer krsenja osnovnih ljudskih prava, i to u najosetljivijoj oblasti, a to je pravo na veroispovedanje.

Pa ipak, Ministarstvo se ovom prilikom zahvaljuje spanskim i italijanskim vojnicima iz sastava KFOR-a na trudu za ucuvanje ugrozene evropske hriscanske bastine na Kosovu i Metohiji, bastine koja i njima pripada.

Obicna prica sa Kosmeta

PESICE IZ ZATVORA U KUKSU DO SLOBODE

Mladen Djordjevic iz Orahovca uspeo je da pobegne iz albanskog zatvora i da se na kraju docepa slobode u Vlasotincu Na kontrolno bezbednosnom punktu Rudnica izmedju Kosovske Mitrovice i Raske Mladen Djordjevic Kvisko, postar iz Obrenovca, svaki cas poskakuje. Ne drzi ga mesto. Ceka konvoj iz Orahovca i suprugu Jovanku koja je otisla da vidi sta je sa kucom i okucnicom. Vratila se u svojevrсни geto da pogleda kucu.

Sluzbenici na punktu, novoj, neprirodnoj granici, Ratko Laban i Dragan Jovic, pokusavaju da ga umire. Odbija ponudjenu cigaretu, ali uzima bensedin. Secer mu je opet skocio.

- Preziveo sam torturu albanskih bandita u Tranu kod Prizrena i Kuksu u susednoj Albaniji - prica Djordjevic. Krenuo sam iz Orahovca prema Dragasu i Gori ne bi li se docepao Makedonije.

Medjutim, moji krvnici Agron Avdulji iz Orahovca i Edmond Hamza su me prepoznali i uhapsili. Prvo su me sproveli do privatnog zatvora u Piranu kod Prizrena a onda u grad Kuks u Albaniji. Tu su bila jos cetvorica Srba iz Prizrena i dva zatocenika iz sela Krusa. Fizicka tortura, iznudjivanje priznanja, pretnje streljanjem je bio uobicajeni ritual, a hranu nam je povremeno dostavljao UNHCR - kaze on. - Nisam se mirio sa zarobljenistvom jer su me kod kuce cekali troje maloletne dece i supruga. Brat mi je poginuo a kucu su mu upalili zlotvori. Pobegao sam, presao ni od koga cuvanu granicu, dosao do Ovcuse i posle cetiri dana pesice preko albanskih gudura i polja stigao u blizinu rodnog kraja. Skoro dve nedelje sam spavao u blizini porusene svetinje Sveta trojica, po zapaljenim kucama i nekako javio svojim da sam ziv. Uspeo je da ponovo udje u Orahovac.

- Bas na dan slave Sveta Petka po drugi put se sprema za bekstvo, ali sada sa celom porodicom. Nasao je prazne formulare izvoda, popunio ih siptarskim imenima i udario "svoj" pecat iz seoske poste u kojoj je radio. Sa suprugom Jovankom, kcerkom Jelenom (11) i sinovima Danilom (10) i Dusanom (7) preobucen u uniformu OVK krenuo je ka slobodi sa upravo kupljenim "fordom". Kod sela Bestrzen presrecu ga siptarski banditi, otimaju mu novac i pocinje tortura. Spasavaju ga italijanski vojnici Kfora i daju mu pratnju te on preko Maliseva, Peci, Kule i Rozaja stize u Crnu Goru. Odatle sa porodicom nalazi privremeni smestaj u Vlasotincu kod Leskovca. To jeste Srbija, ali moja domovina su Metohija i suncem okupani Orahovac. Modre vinograde, "mali Hilandar" - Veliku Hocu nista ne moze nadomestiti - kaze Djordjevic.

Orahovac je i dalje pravi geto. U njemu zivi izmedju 500 i 600 Srba. Neki su se zaposlili u Kforu u pratecim sluzbama. Humanitarne organizacije su sada nesto izdasnije pa je svakoj porodici dodeljeno po pet kubika ogrevnog drveta, konzervirane hrane i nesto zivine. Gorivo dolazi iz raznih izvora i "snabdevaca". Valjda ce se preziveti?

Zoran Kostic

Americka Kancelarija, Pristina, Kosovo

Ron Bronjn Program za Postdiplomske Studije u Americi

Ron Bronjn Program omogucava istaknutim diplomiranim studentima i mladim ekspertima iz centralne i istocne Evrope postdiplomske studije na vodecim americkim univerzitetima. Ron Bronjn Program je dobio naziv po preminulom americkom ministru za finansije Ronald H. Bronjn-u, koji je do kraja svog zivota radio na promovisanju interesa americkog biznisa na Balkanu. Program odrazava njegovo zalaganje za demokratiju u regionu i jacanje globalne ekonomije.

Napredan akademski rad, profesionalno usavršavanje

Ron Bronjn Program se sastoji od kombinacije naprednog akademskog rada i aktivnosti na profesionalnom usavršavanju kao sto su praktican rad, seminari, i rad sa ekspertima. Stipendisti treba da pokazu vodece kvalitete u jednoj od osam oblasti:

Administracija poslovanja

Ekonomija

·Administracija obrazovanja/gradjansko obrazovanje

Politika zastite zivotne sredine/ menadzent resorsa

Novinarstvo/masovne komunikacije

Pravne nauke

Javna administracija

Javna politika

Stipendisti Ron Bronjn Programa se biraju na osnovu vrednovanja tokom javnog konkursa i salju na priznate univerzitete sirom Sjedinjenih Americkih Drzava. Stipendije koje pokrivaju troskove skolarine, zivotne troskove, i transport, omogucavaju stipendistima da dobiju titulu magistra nakon zavrsetka jedne ili dve godine studija.

Uslovi

Kandidati treba da imaju ekvivalent univerzitetskog obrazovanja (cetiri godine), ili završen fakultet pravnih nauka ako konkurisu za magistarsku titulu iz prava. Treba da raspolazu znanjem engleskog jezika pokazanom na TOEFL testu rezultatom od 550 poena ili 213 poena na kompjuterizovanoj skali. Kandidati moraju biti mladji od 40 godina i u mogucnosti da zapocnu studije u jesen 2001.

Lica koja poadjaju akademski program ili su zaposlena u Sjedinjenim Americkim Drzavama, drzavljeni Sjedinjenih Americkih Drzava, ili oni ciji su bliski rodjaci (bracni drug, majka, otac, sestra ili brat) americki gradjani ili imaju dozvolu boravka (zelenu kartu) ne ispunjavaju uslove za stipendiju Ron Broun Programa.

Ron Broun stipendisti se finansiraju bez obzira na rasu, veroispovest, pol, nacionalnu ili versku pripadnost.

Formulari se mogu dobiti u Americkoj Kancelariji u Pristini ili na Internet adresi:

<http://www.usofficepristina.usia.co.at>

Popunjene formulare predati na sledecoj adresi: Americka Kancelarija, Kancelarija za odnose sa javnoscu, Dragodan, Nazim Hikmet 30, Pristina, Kosovo

Tel: + 381 38 549 516

Faks: + 873 761 912 436

Krajnji rok za predaju formulara:

1 februar, 2001
